

Արդ՝ ըստ սբ. Գրքի աւանդութեան՝ լալտնի է, որ Արարատը ոչ թէ մարդկութեան առաջին, այլ երկրորդ օրրանն եղաւ, աշխարհակործան ջրհեղեղից լետով։ Առաջին անգամն է լսում, որ դրախտը Մասիսի վրայ է եղել։

«Դէ է պի վեր ըստ գրուած է անլաճոտաճանքով, տաս. վանկեան չափով. լեզուն պարզ և հալերէն է. պատահում են նաև մի քանի նորակաղմ անտաշ բառեր. ինչպէս օրինակ լաւ ձագանք եցի ն» — արձագանք տուին — «Թըխ պերճը խուլ որոտումներով»։ Կան թէև սակաւ, անճիշտ ոճեր. օրինակ,

«Այն մաքուր ձիւնը ջրի տեղ կը տալ» (կրօնի)։

Հալերէն հարցական և դարմացական նշանների հետ դործ են ածուած և կրօնականները, որ բոլորովին աւելորդ են. տպագրական սխալների թիւը քիչ չէ։

Ընդհանուր տպաւորութիւնը լաւ է. լանձնարարում ենք իբրև ընթերցանութեան գրքով։

VILLAM WATSON. ԺԻՐԱՆԻ ԱՐԵՆԵԼԶԸ Թարգ.
անգլ. Խոսքով. 1903 Բարիկ։

Վերջին հայկական սարսափելի կոտորածների ժամանակ անգլիական մամուլը և առ հասարակ ժողովուրդը մեծ հոսանքով էին վերաբերում հայերին. թէ քաղաքական թերթերում ու թէ գիտական պարբերական հրատարակութիւններէ մէջ շարունակ գրում էին հայերի մասին. նոյն իսկ եղան բանաստեղծներ, որ երգեցին հալի ցաւերն ու վշտերը. դրանցից մէկն է Ուիլլիամ Ուոթսընը, որի հայերի վերաբերմամբ դրած թախծալի բանաստեղծութիւնները մի գլորքովի մէջ ամփոփուած լուս տեսան և ցալժմ երեք հրատարակութիւն ունեցան։

«Մի րանի արեւելքն» արդ բանաստեղծութիւնների թարգմանութիւնն է. դրանք թուով տասնեօթն են և 30 փոքրադիր էջ են լցնում։ Թարգմանութիւնը կատարուած է տաճկահայ բարբառով, սակայն շատ խրթին լեզուով. զրաբար և շատ անհասկանալի բառերով լի են արդ բանաստեղծութիւնները. վերնագիրները միայն զրաւիչ են. «Թուրքը Հալաստանի մէջ», «Վատասիրտ Անգլիա», «Անգլիա առ Ամերիկա»,

«Անվրդով արդարութիւնը», «Անդգալութեան ժանտախտը», «Ասպետականութեան մահաղանգակը» և այլն:

Որպէս զի մեր խօսքը չերկարի և ընթերցողն աւելի սլարդ դադափար կազմի թարգմանութեան անճոռնիութեան մասին, առաջ ենք բերում հէնց առաջին տեղը դրուած բանաստեղծութիւնը.

Թուրքը Հայաստանի մէջ

Էհ՜նչ օգուտ, ո՞վ Անդլիա, ժողովքի մէջ տիրելէդ,
Մարտավարի և նոյնպէս շահաստանի ծրուելէդ
Ուկիրանոսի վրայ նաւեր. և նորոգել տուրքերով
— Ըստացուած ոսկեքեր իւրաքանչիւր երթուկէդ—
Դանձարաններդ, թէ լսել կարող չես լացկոծ
Նահատակուած կիներու խուժանէն ճերմակ-փաթթոց,
Ամենամեծ դուրս որուն սուրն էր որով մորթեց ան
Եւ ձեռքդ չես վերցնէր շարժել մաքրիչ դաւաղան:
— Անկէց պաշտօն ունէիր կը կարծէինք հնուց վեր,
Որ սերորօք շուրջ պատեալ դիտեց ու կը դիտէ դեռ—
Հարսածելու չարագործն քեզ վիճակուած մականով.
Իր նըշանին կը սպասես. անլսելի սրտխորով
Բաւ լաց կուս հողիներու՝ վրէժի համար, և վերն ալ՝
Բաւ պըստում բարդիւբարդ սև լոնքերուն Բարձըրեալ,
Ներողութիւն, ընթերցող, այս «բարդիւբարդ պըստ-
տում»-ի համար:

Վ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ. Էմմա, վէպ ժամանակակից քաղ-
քերից. 1901 Թիֆլիս.

Մեր երիտասարդ վիպագիրների, կամ աւելի ճիշտ վիպա-
կան պատկերներ գրողների մէջ որոշ տեղ է բռնում Վ. Փա-
փաջեանը, որի գրութեանց տասնեակ տարի է արդէն լուս
են տեսնում մեր պարբերական թերթերում, ժողովածուների
մէջ և առանձին գրքուկներով: Այդ գրութեանցից մի քանիսը
թէև գեղարուեստի կողմից թույլ են, սակայն իրական կեանքի
ճշգրիտ պատկերն են ներկայացնում. ալդ տեսակիցն է և
հեղինակի նորագոյն աշխատութիւնը, Էմման, որի I մասում
պ. Փափաջեանը լուսանկարչական ճշտութեամբ նկարագրում
է Զուլիցերական հալ ուսանողական կեանքն ու բարքերը: Այս
գրութեան մէջ բուն վիպական մասն իսկապէս շատ թույլ է
և ընթերցողին այնքան էլ չէ հետաքրքրում, թէև արծար-